

ANALIZA I OCENA JAKOŚCI KONSULTACJI SPOŁECZNYCH NA PRZYKŁADZIE BUDOWY ZAKŁADU TERMICZNEGO PRZEKSZTAŁCANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH W TARNOWIE

Grażyna Gawrońska, Krzysztof Giża

Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

Streszczenie. Przedmiotem pracy była analiza i ocena jakości konsultacji społecznych w procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko na przykładzie inwestycji zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych dla rejonu Tarnowa. Celem pracy było zbadanie opinii publicznej oraz weryfikacja poszczególnych etapów konsultacji społecznych. Wszystkie wymienione elementy zostały skonfrontowane z ogólnie przyjętymi uwarunkowaniami prawnymi oraz normami. Badania opinii publicznej, które miały miejsce w Tarnowie oraz w Woli Rzędzińskiej, zostały przeprowadzone za pomocą ankiety składającej się z 29 pytań. W celu uzyskania odpowiedzi skorzystano z dwóch metod: PAPI oraz CAWI. Poza tym przeprowadzono wywiad terenowy, który pozwolił uzyskać ogólne informacje na temat spotkań z mieszkańcami. Uzyskano odpowiedzi od 35 respondentów. Wyniki badań pozwoliły scharakteryzować konsultacje społeczne oraz ocenić ich jakość. W ogólnym zarysie mieszkańcy mieli pozytywne zdanie dotyczące spotkań, wskazano jednak kilka istotnych błędów. Ewaluacja procesu konsultacji społecznych jest niezbędna w celu wyciągania wniosków i formułowania zaleceń na przyszłość.

Słowa kluczowe: ocena oddziaływania na środowisko, ewaluacja procesu konsultacji społecznych

WSTĘP, CEL PRACY HIPOTEZA BADAWCZA

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (dalej – OOS) jest w obecnych czasach jednym z podstawowych instrumentów ochrony środowiska w procesie inwestycyjnym. Jest postępowaniem administracyjnym przeprowadzanym przed uzyska-

---

Adres do korespondencji – Corresponding authors: dr inż. Grażyna Gawrońska, Katedra Melioracji i Kształtowania Środowiska, Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, al. Mickiewicza 24/28, 30-059 Kraków, e-mail: g.gawronska@ur.krakow.pl; mgr inż. Krzysztof Giża – absolwent UR w Krakowie.

© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Kraków 2016

niem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach mającym na celu przeanalizowanie wpływu przedsięwzięcia na środowisko. Rezultatem oceny jest sformułowanie warunków, które powinny być spełnione dla zminimalizowania negatywnych skutków realizacji i eksploatacji inwestycji dla środowiska. OOS jest kluczowym elementem w polityce Unii Europejskiej dotyczącej ochrony środowiska oraz ochrony wartości przyrodniczych zagrożonych przez inwestycje.

W Polsce podstawą prawną procedury OOS jest ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [Ustawa... 2008 – dalej jako UOOS], według której przeprowadzenie oceny jest wymagane dla planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, jeśli nie są one bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynikają z tej ochrony.

W toku prowadzonego postępowania w sprawie OOS planowanego przedsięwzięcia sporządza się raport o jego oddziaływaniu na środowisko, którego treść zostaje zaopiniowana przez właściwe organy i jest przedmiotem konsultacji społecznych. Władze samorządowe są zobligowane, aby zapewnić obywatelom sprawiedliwy udział w postępowaniu administracyjnym i odpowiednio poinformować społeczność o zamiarach [Florkiewicz i Kawicki 2009].

Przeprowadzenie OOS umożliwia określenie efektów wywołanych realizacją ściśle określonej inwestycji. Dotyczy to zarówno aspektów środowiskowych, jak też sfery ekonomicznej i społecznej. Ciechelska [2009] twierdzi, że powiązanie procedury oceny wraz z koncepcją zrównoważonego rozwoju pozwala na skuteczną analizę możliwych efektów wywołanych przez przedsięwzięcie.

Ustalenia światowych konferencji, w których podejmowano problemy związane z zachowaniem odpowiedniego stanu środowiska przyrodniczego i jego ochrony, a przede wszystkim deklaracje Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 roku stały się czynnikiem determinującym powstanie międzynarodowych przepisów dotyczących uspołecznienia procesów decyzyjnych. Spowodowało to podpisanie w Aarhus w 1998 roku Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz o dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska [Wiśniewska 2007]. W konwencji określono trzy główne prawa pozwalające obywatelom na aktywne zaangażowanie się w kwestie dotyczące środowiska. Jednym z nich jest prawo do partycypacji społecznej w procesach decyzyjnych. Gwarancją skutecznego udziału społeczeństwa jest zapewnienie odpowiedniego momentu poinformowania mieszkańców o przedsięwzięciu, możliwych rozstrzygnięciach oraz o przewidywanej procedurze. Ważne jest także umożliwienie udziału społeczeństwa na tyle wcześnie, aby były dostępne wszystkie warianty rozwiązania sytuacji spornych [Konwencja... 1998].

Udział społeczeństwa w procesach koncepcyjnych oraz decyzyjnych stał się w obecnych czasach niezwykle istotnym elementem kształtowania zbiorowej odpowiedzialności za otaczające środowisko [Gawrońska i Policht-Latawiec 2014].

W pracy Zychowicza [2011] określono podstawowe cele partycypacji, które pozwalają na uzyskanie oczekiwanych rezultatów. Są to między innymi: informowanie, poszerzanie wiedzy o problemie, artikulacja potrzeb mieszkańców, zapobieganie konfliktom społecznym, uzyskanie akceptacji społecznej.

Istnieje wiele korzyści, które można uzyskać z procesu konsultacyjnego. Dotyczy to zarówno strony podejmującej decyzje, jak i zwykłych obywateli. Dlatego ocena jakości konsultacji społecznych jest niezwykle trudnym zagadnieniem, w którym istotne staje się odnalezienie właściwego sposobu oddzielenia dobrych praktyk od złych. Aby przeprowadzić skuteczną ewaluację konsultacji należy opowiedzieć się za jednym z dwóch podejść, z których jedno oparte jest na modelu decyzyjnym, a drugie na założeniach normatywnych [Olech 2011].

Celem pracy jest analiza i ocena jakości konsultacji społecznych w procedurze oceny oddziaływania na środowisko konkretnego przedsięwzięcia: budowy zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych w Tarnowie. Uzyskane wnioski pozwolą na odniesienie się do hipotezy badawczej mówiącej, iż konsultacje społeczne zostały przeprowadzane w prawidłowy sposób, zgodny z normami oraz powszechnie obowiązującymi zasadami.

KONSULTACJE SPOŁECZNE W LITERATURZE PRZEDMIOTU

Ocena oddziaływania różnych przedsięwzięć na środowisko została zainicjowana w 1969 roku w Stanach Zjednoczonych poprzez wprowadzenie ustawy o narodowej polityce ochrony środowiska (NEPA). Przyjęto wówczas, iż przed wydaniem decyzji rząd jest zobligowany do przygotowania raportu o wpływie inwestycji na środowisko (Environmental Impact Assessment). W Europie załącznikiem wprowadzenia OOS stał się trzeci program działań wspólnoty na rzecz ochrony środowiska w latach 1982–1986. Zwrócono uwagę na uwzględnienie wpływu wszelkich działań gospodarczych na aspekty środowiskowe. Zaowocowało to wprowadzeniem pierwszej dyrektywy dotyczącej OOS – dyrektywy 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne [Dyrektywa... 1985]. W piątym programie działań (1992–2000), kiedy to Europejska Wspólnota Gospodarcza przekształciła się w Unię Europejską, została wprowadzona w życie zasada zrównoważonego rozwoju. Owocem programu była zmiana wyżej wymienionej dyrektywy, która została doprecyzowana, a także Konwencja z Aarhus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska [Konwencja... 1998].

W Polsce publikacje dotyczące oddziaływania na środowisko pojawiały się już w latach siedemdziesiątych, jednak przed transformacją ustrojową ekspertyzy wpływu inwestycji na środowisko były pomijane przez decydentów uzgadniających decyzje. Dodatkową wadą ówczesnie prowadzonej polityki było zawężenie zakresu przedsięwzięć, które wywierają wpływ na środowisko. Termin ocena oddziaływania na środowisko został wprowadzony w 1989 r. w ustawie o ochronie i kształtowaniu środowiska [Tchórzewski 2015]. W ciągu lat dziewięćdziesiątych OOS nadal była postrzegana jako specjalistyczna ekspertyza, której postępowanie nie prowadziło do wydania decyzji administracyjnej. Dopiero wejście Polski do Unii Europejskiej spowodowało, iż przepisy unijne dotyczące oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko zostały zaimplementowane do ustawy Prawo ochrony środowiska [Ustawa... 2001]. Rezultatem regulacji postępowania w sprawie ocen oddziaływania stała się odrębna decyzja administracyjna dotycząca uwarunkowań środowiskowych.

Nieprzestrzeganie przez Polskę niektórych przepisów unijnych, w tym procedur dotyczących OOS stało się przyczyną wprowadzenia nowych regulacji prawnych [Ustawa... 2008]. Nowa ustawa podkreśliła, jak ważne w procesie decyzyjnym jest zagwarantowanie udziału społeczeństwa. Rozszerzyła także uprawnienia organizacji ekologicznych oraz powołała organy Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i regionalnych dyrekcji ochrony środowiska, których zadaniem jest między innymi opiniowanie i uzgadnianie planowanych przedsięwzięć w postępowaniu w sprawie OOS.

Podstawowym zagadnieniem potrzebnym do zrozumienia istoty problemu jest definicja ewaluacji. Autorzy zwracają szczególną uwagę na ogromne korzyści, jakie niesie ze sobą przeprowadzenie oceny konsultacji społecznych. Zawistowska-Sadowska [2014] określa ewaluację jako proces ciągłego i systematycznego pobierania informacji w celu określenia jej wartości według przyjętych kryteriów. Szczególny nacisk kładzie na regularność, która jest konieczna do wartościowania procesu na bieżąco. Jest to niezbędne narzędzie przede wszystkim dla urzędników biorących udział w tworzeniu metod i procedur konsultacyjnych. Gramberger [2001] twierdzi, że dzięki ocenie swych działań organizatorzy konsultacji są w stanie kontrolować, czy owe działania były udane, udowodnić osobom postronnym, że przeprowadzili proces w prawidłowy i skuteczny sposób, uczyć się poprzez doświadczenia oraz dobre praktyki, a także wprowadzać zmiany w swoich dotychczasowych metodach, tak żeby je udoskonalać.

Zawistowska-Sadowska [2014] twierdzi, że stosunek do ewaluacji wielu decydentów jest niestety nieprawidłowy. Uznają ją za swojego rodzaju kontrolę i dlatego podchodzą do niej z rezerwą. Ich praca nie koncentruje się na związku przyczynowo-skutkowym oceny, ale na rozliczeniu wyników. Według nich badacze zajmujący się tą tematyką stanowią ogromne zagrożenie, traktują ich jako kontrolerów, którzy chcą przede wszystkim oceniać dyspozycję środków pieniężnych przeznaczonych na realizację konkretnych działań. Postawa ta, zbliżona jest do monitoringu danego procesu, który opiera się na pomiarze postępu w działaniach.

W opracowaniu pod redakcją Olech [2011] zostały wskazane dwa podstawowe podejścia do oceny partycypacji publicznej. Pierwszym z nich jest podejście subiektywne, które polega na dokonywaniu ewaluacji na podstawie opinii wyrażonych przez osoby biorące udział w konsultacjach. Drugie podejście polega na analizie związanej z założeniami teoretycznymi, które są przyjmowane przez badaczy. Dodatkowo, zwrócono uwagę na szczególnie charakter partycypacji publicznej w sprawach dotyczących środowiska, w której zachodzi interakcja pomiędzy interesariuszami oraz organizacjami pozarządowymi i obywatelami.

Wielu autorów stara się określić dokładne zasady, jakie powinny cechować dobre konsultacje społeczne. Długosz i Wygnański [2005] oraz Zychowicz [2011] wskazują szereg cech niezbędnych do określenia charakteru działań. W obu pracach zawarty jest kilka zasad, które powielają się. Jest to działanie dla dobra społecznego, obiektywizm, profesjonalizm i rzetelność. Ponadto Długosz i Wygnański twierdzą, że niezbędna jest legalność, kompleksowość, dokumentowanie i koordynowanie działań. Zychowicz opisuje szerszy zakres cech, dodając do ogólnego zarysu zasadę pomocniczości, niezależność, szeroki dostęp, wieloetapowość, efektywność, zintegrowanie z procesem planistycznym i projektowym, różnorodność form, dostateczne ramy czasowe, miejsce konsultacji oraz bardzo ważną ewaluację.

Frewer i Rowe [2000] w bardzo szczegółowy sposób opisują kryteria prawidłowego procesu konsultacji społecznych. Kryterium reprezentatywności polega na objęciu działaniami bardzo szerokiego grona odbiorców, co pozwala na obiektywną ocenę problemu. Następne kryterium – niezależności, oznacza warunek bezstronności prowadzonych prac. Aby wyniki konsultacji były właściwe, należy kierować się zdaniem każdej ze stron. Korzystnym rozwiązaniem jest wprowadzenie moderatora, który przyjmuje neutralne stanowisko sprawy. Kryterium wczesnego angażowania stanowi zasadę, aby obywatele byli włączeni do procesu w odpowiednim czasie. Jednym z najważniejszych etapów, w którym obywatele powinni zająć określone stanowisko, jest między innymi podjęcie decyzji w sprawie lokalizacji konfliktowej inwestycji. Według kryterium przejrzystości konsultacje społeczne powinny charakteryzować się ciągłym informowaniem społeczeństwa na temat szczegółowych działań oraz podejmowanych decyzji. Dzięki temu podejściu mogą być rozwiane wszelkie wątpliwości dotyczące procesu.

Według Wiśniewskiej [2007] decyzje, które podejmowane są z uwzględnieniem udziału czynnika społecznego są bardziej trwałe ze względu na szerszą perspektywę i interes obywateli, niż rozwiązania określone ogólnie. Autorka twierdzi, że stosowanie podczas konsultacji nazewnictwa i języka niespecjalistycznego oraz otrzymanie przez uczestników raportów z przeprowadzonych działań mogą zachęcić społeczeństwo do większego zainteresowania sprawami związanymi z decyzjami o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ewaluacja konsultacji społecznych w procedurach środowiskowych staje się coraz bardziej powszechna. Wojciuk (2012) dokonała oceny zagadnienia w związku z procedurą Prognozy Oddziaływania na Środowisko Programu Polskiej Energetyki Jądrowej przygotowanej przez Ministerstwo Gospodarki. Autorka twierdzi, że organizatorzy spełnili większość standardowych zasad, jednak nie ustrzegli się błędów. Podstawowym okazał się brak raportu, który w sposób syntetyczny zgromadziłby informacje o wynikach i wnioskach zgromadzonych podczas procesu. Problemem było również niepokojące zjawisko zbyt małej liczby osób biorących udział w konsultacjach, pomimo podjęcia wszelkich działań mających na celu włączenie do udziału jak największego grona zainteresowanych.

Zdaniem Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, które przygotowało raport na temat ewaluacji konsultacji społecznych realizowanych przy budowie elektrowni wiatrowych w Polsce jakość realizowanych działań w zdecydowany sposób różni się od prawidłowego modelu konsultacji. Autorzy dają do zrozumienia, że głównym powodem takiego stanu jest brak chęci poszczególnych stron do rzetelnego prowadzenia procesu. Inwestorzy pragną w jak najszybszy i minimalistyczny sposób doprowadzić do zakończenia tej fazy inwestycji, natomiast wszelkie ruchy społeczne dążą do blokady budowy elektrowni. Rodzi to brak możliwości do wejścia w interakcję, która pozwoliłaby stworzyć rozwiązania kompromisowe dla każdej ze stron. Ponadto obywatele nie są zainteresowani kampanią społeczną, jeśli inwestycja ich bezpośrednio nie dotyczy. Poprzez bierną postawę ogółu społeczeństwa dochodzi do stworzenia fasadowego modelu konsultacji polegającego na minimalnym informowaniu bez brania pod uwagę zdania mniejszości, która jest dotknięta działaniem inwestorów [Polskie Towarzystwo Socjologiczne 2011].

Niedośpiał i Pietras [2010] zbadali opinie mieszkańców i uczestników konsultacji społecznych w Krakowie. W opracowaniu zwrócili uwagę zarówno na obszary zadowo-

lenia, jak i kwestie, które według badanych są negatywne. Uczestnicy szczególnie nacisk kładli na zainteresowanie i ogromne zaangażowanie grup biorących udział w konsultacjach. Zdaniem obywateli dużą zaletą procesu jest wprowadzenie niezależnego, obiektywnego moderatora. Wielu ankietowanych było zadowolonych z warunków przeprowadzonych spotkań. Podkreślali, że ważnym aspektem jest dla nich dogodne miejsce oraz termin. Z zaskoczeniem przyjmowali raporty podsumowujące konsultacje, które zdaniem większości stanowią jeden z istotniejszych elementów spotkania. Urzędnicy są zadowoleni z przykładów konsultacji, w których przygotowanie merytoryczne osób zainteresowanych jest na wysokim poziomie.

W kwestii niezadowolenia mieszkańców największą uwagę poświęcają niewłaściwemu umiejscowieniu konsultacji w czasie. Spotkania odbywają się często zbyt późno, nie prowadzi się dyskusji na temat założeń projektowych, które są ważnym elementem w całokształcie inwestycji. Nieprawidłowy moment konsultacji inwestycji z mieszkańcami może mieć także odwrotny charakter, czyli organizowanie dyskusji na zbyt wczesnym etapie. Obywatele wykazują ponadto swoje rozczarowanie częstym brakiem profesjonalizmu osób prowadzących spotkania, które nie zawsze są w stanie odpowiedzieć na ich pytania. Autorzy opracowania podkreślają, że jakość konsultacji społecznych jest bardzo zróżnicowana i wiele wskaźników może być zarówno zaletą, jak i wadą danego procesu konsultacyjnego.

W raporcie z badania efektywności mechanizmów konsultacji społecznych zostały skrytykowane poczynania urzędników, którzy nie potrafią skutecznie określić definicji konsultacji. Podstawowym powodem organizowania procesu są dla nich wymagania ustawowe. Autorzy [Niedośpiął i Pietras 2010] określają ważność ewaluacji, która daje możliwość nauki na własnych błędach, jednak w większości przypadków nie jest wykonywana. Istotne jest także rozważenie, czy przeprowadzenie konsultacji w przypadku, kiedy organizatorzy nie posiadają doświadczenia w tej dziedzinie, jest zasadne. Źle przeprowadzone działania nie tylko są narażone na krytykę, ale mogą przyczynić się do zniechęcenia obywateli do ponownego udziału w konsultacjach.

Niezmiennie ważne staje się podejmowanie działań w celu uregulowania zasad udziału społeczeństwa w procedurze OOS, bowiem brakuje tradycyjnych wzorców, z których mogłyby czerpać instytucje i organizacje zajmujące się przeprowadzaniem konsultacji. Zasady prawidłowego procesu partycypacyjnego są na etapie ciągłego kształtowania, a jego ewaluacja jest niezwykle trudna i bywa często pomijana. Należy dążyć do rozwoju oceny konsultacji społecznych, tak aby w przyszłości był to stały etap procesu.

OBSZAR BADAŃ – CHARAKTERYSTYKA TECHNICZNA PRZEDSIĘWZIĘCIA

W ramach raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko polegającego na budowie zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych dla rejonu Tarnowa przeprowadzona została analiza wielokryterialna, która miała na celu wskazanie najbardziej odpowiedniej lokalizacji. Propozycje możliwego umiejscowienia zakładu to:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Tarnowie – „Piaskówka”,
- Zakład Składowania Odpadów Komunalnych w Tarnowie,
- Zakłady Mechaniczne w Tarnowie.

Zgodnie z dokonaną analizą wyłoniono optymalną lokalizację dla inwestycji – obszar znajdujący się w pobliżu Zakładu Składowania Odpadów Komunalnych w Tarnowie. Leży on w północno-wschodniej części miasta w dzielnicy Krzyż, w pobliżu autostrady A4 [Raport... 2012].

Podstawową instalacją w planowanym zakładzie będą dwie linie technologiczne, na których przekształcane będą termicznie odpady komunalne, wysuszone osady ściekowe oraz balast z innych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym z sortowni oraz kompostowni. Wydajność zakładu szacuje się na $170\ 000\ \text{Mg} \cdot \text{rok}^{-1}$ przy wartości opałowej $8340\ \text{kJ} \cdot \text{kg}^{-1}$. Zakłada się pracę w ciągu 7 dni w tygodniu. Planuje się, że w okresie letnim działać będzie przez całą dobę tylko jedna linia technologiczna.

Odpad zużłowy pochodzący ze spalarni poddany będzie waloryzacji w celu zagospodarowania na cele przemysłowe. Instalacja produkować będzie żużle w ilości $42\ 500\ \text{Mg} \cdot \text{rok}^{-1}$. W instalacji termicznego przekształcania odpadów niezbędne jest oczyszczanie spalin. Pozostałości z tego procesu, które ocenia się na $7500\ \text{Mg} \cdot \text{rok}^{-1}$, przechowywane będą przez określony czas w magazynach odpadów niebezpiecznych.

Zakład termicznego przekształcania odpadów komunalnych w Tarnowie przyjmować będzie mokre osady ściekowe pochodzące z tarnowskiej oczyszczalni ścieków oraz innych tego typu obiektów zlokalizowanych w rejonie miasta. Aby odpad mógł ulec utylizacji, należy go uprzednio wysuszyć, dlatego budowa instalacji suszenia osadów staje się niezbędna. Poprzez zastosowanie tego rodzaju działania można uzyskać poziom zawilgocenia wynoszący około 20%. Odpady dowożone do zakładu w okresie letnim, w którym czynna będzie jedna linia technologiczna, zostaną zbelowane i zmagazynowane na specjalnie wyznaczonym placu. Celem tego typu działania jest optymalizacja wykorzystania energii. W zakresie budowy zakładu nieodłącznym elementem jest podłączenie instalacji do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz sieci elektroenergetycznej [Raport... 2012].

METODA BADAŃ

Istnieje szereg metod, które stosowane są w badaniach angażujących społeczeństwo. Obserwacja – jest najbardziej powszechną i uniwersalną metodą analizy, polega na zgromadzeniu danych metodą spostrzeżeń.

Wywiad – jest rozmową z respondentami, która dotyczy ściśle określonego celu. Pozwala na otrzymanie informacji, faktów oraz opinii na dany temat.

Ankieta – to sposób badania, który polega na wypełnieniu przez respondenta przygotowanego wcześniej kwestionariusza. Pytania są najczęściej ściśle i konkretne.

Badanie dokumentów – osoba podejmująca daną tematykę zapoznaje się z wszelkimi dokumentami, które są związane z analizowanym procesem [Pilch 1998].

Podstawowym założeniem, które zostało przyjęte podczas przygotowania przedmiotowej pracy, było zasięgnięcie opinii mieszkańców biorących udział w spotkaniach informacyjnych w ramach konsultacji społecznych organizowanych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Tarnowie oraz Urząd Miasta Tarnowa.

Aby prawidłowo ocenić jakość konsultacji, zastosowano dwie metody badawcze, które wzajemnie uzupełniają się.

Pierwszą z nich jest metoda ilościowa, pozwalająca na uzyskanie konkretnych odpowiedzi, które następnie mogą być przedstawione w postaci tabel lub wykresów. Głównym instrumentem zastosowanym w tej metodzie była ankieta. Informacje za pomocą ankiety uzyskano poprzez:

- Metodę PAPI (Paper and Pencil Interview), która bazuje na tradycyjnej papierowej wersji kwestionariusza. Jest to powszechny sposób ankietowania obywateli. Jej ogromną zaletą jest bezpośredniość oraz możliwość przebywania z respondentem twarzą w twarz, wadą natomiast brak anonimowości respondenta.
- Metodę CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing), polegającą na wypełnieniu ankiety przez Internet. Metoda ta znacznie ułatwia pracę ze względu na oszczędność czasu. Dodatkowym atutem jest gromadzenie i przetwarzanie odpowiedzi na serwerach co pozwala na dokładną analizę formularza [Zawistowska-Sadowska 2014].

Uzasadnieniem przeprowadzenia ankietowania obywateli obiema metodami był fakt, iż wielu respondentów należących do starszego pokolenia nie miało dostępu do sieci internetowej.

Ankieta dotycząca spotkań konsultacyjnych w sprawie budowy zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych w Tarnowie składała się z 29 pytań. Cztery początkowe pytania miały na celu uzyskanie podstawowych informacji na temat respondentów. Były to płeć, wiek, wykształcenie oraz miejsce zamieszkania. Ostatni z wymienionych wskaźników dotyczył Tarnowa oraz Woli Rzędzińskiej, ze względu na lokalny charakter inwestycji, a także z powodu przeprowadzenia spotkań z mieszkańcami tylko w tych miejscowościach. Następne dwa pytania przyczyniły się do określenia, w jaki sposób i czy odpowiednio wcześniej zainteresowane osoby zostały powiadomione o spotkaniu informacyjnym. Pytania od siódmego do piętnastego dotyczyły ogólnej opinii na temat przebiegu konsultacji oraz informacji, które zostały przekazane mieszkańcom podczas spotkań. Kolejnych pięć pytań zostało sformułowanych w tym celu, aby respondenci opowiedzieli się w kwestii bezpośredniego traktowania ich przez prowadzących spotkanie. Pytania od dwudziestego pierwszego do dwudziestego szóstego dotyczyły określenia czasu oraz charakterystyki miejsca, w których odbywały się spotkania. W kolejnych dwóch pytaniach respondenci ocenili ogólną jakość spotkania, w którym brali udział. Ostatnie pytanie dotyczyło składania uwag przez osoby biorące udział w ankiecie [Giża 2015].

Drugą metodą badawczą jest metoda jakościowa. Jest ona stosowana wówczas, gdy niezbędnym warunkiem staje się uzyskanie pogłębionych wiadomości na dany temat. Technika ta pozwala na poszerzenie wiedzy o potrzebach, pragnieniach i odczuciach badanej grupy respondentów.

W ramach przeprowadzenia ankiety metodą PAPI dokonano wywiadu terenowego, który umożliwił otrzymanie dodatkowych informacji związanych z przeprowadzonymi spotkaniami informacyjnymi. Technika zadawania otwartych pytań ankietowanym nosi nazwę IDI (Individual In-Depth Interview).

Kolejnym krokiem było skonfrontowanie pozostałych etapów konsultacji społecznych z ogólnie przyjętymi normami i zasadami. Pozwoliło to spojrzeć w szerokiej perspektywie na ogólny zarys problemu oraz dokonać ewaluacji procesu konsultacyjnego. W celu prawidłowego przeprowadzenia oceny jakości konsultacji zasadne było zastosowanie pytań pomocniczych. Dzięki nim w przejrzysty sposób wyciągnięto wnioski z dokonanych działań. Przykładami zagadnień w poruszanych pytaniach pomocniczych było

między innymi: osiągnięcie celu konsultacji, zaangażowanie stron, skuteczność pracy, wpływ procesu na mieszkańców oraz organy władzy samorządowej, publikacja wyników i wniosków, koordynacja, zróżnicowanie odbiorców.

WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

Ze względu na planowaną lokalizację budowy zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych w północnej części miasta Tarnowa obszarem badań objęte zostały przede wszystkim dzielnice Piaskówka i Krzyż. Położenie geograficzne oraz warunki klimatyczne miały wpływ na decyzję, aby konsultacjami społecznymi objęta została również wieś Wola Rzędzińska.

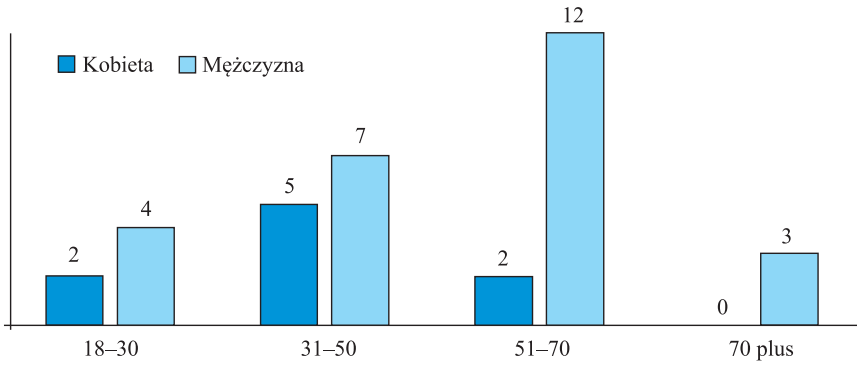
W badaniach ankietowych wzięło udział 35 osób mieszkających na obszarach, które są położone w bezpośrednim sąsiedztwie oraz na terenach narażonych na oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia na środowisko. Wśród badanych przeważającą część stanowili mężczyźni w liczbie 26, natomiast kobiety były reprezentowane przez 9 przedstawicielek. Grupa respondentów charakteryzowała się szerokim spektrum wiekowym, począwszy od przedziału wiekowego 18 do 30 lat aż do osób w wieku powyżej 70 lat. Największą liczebność, 14 badanych uzyskano wśród grupy wiekowej 51–70. W pozostałych grupach liczba ankietowanych przedstawiała się następująco: 6 osób w najmłodszym przedziale 18–30, 12 osób w przedziale 31–50 oraz 3 osoby powyżej 70 roku życia. Dominującym wykształceniem, którym cechowali się badani, było wykształcenie średnie. Do tej grupy należało 20 respondentów, 12 osób posiadało wykształcenie wyższe, a 3 osoby posiadały wykształcenie wyższe niepełne. Jeśli chodzi o miejsce zamieszkania, większa część ankietowanych pochodziła z Tarnowa – 24 osoby. Wśród mieszkańców Woli Rzędzińskiej udało się pozyskać 11 ankietowanych.

Badania ankietowe przeprowadzone zostały wśród osób, które uczestniczyły w spotkaniach informacyjnych dotyczących budowy zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych w Tarnowie. Spotkania były częścią konsultacji społecznych mających na celu zapoznanie lokalnej społeczności z wszelkimi aspektami inwestycji oraz zasięgnięcie opinii publicznej w tej kwestii [Giza 2015].

W badaniach uczestniczyło 35 osób, w przeważającej części byli to mężczyźni w przedziale wiekowym 51 do 70 lat (ryc. 1).

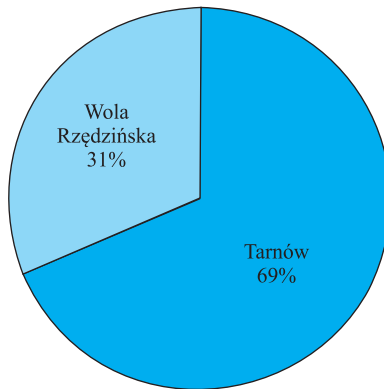
Otwarte spotkania konsultacyjne odbyły się w czterech terminach, natomiast w ankiecie brały udział osoby partycypujące w spotkaniach 9 listopada 2011 roku w Szkole Podstawowej nr 14 w Tarnowie Krzyżu oraz 6 marca 2012 roku w Szkole Podstawowej nr 1 w Woli Rzędzińskiej. Przeważająca część ankietowanych uczestniczyła w spotkaniu zorganizowanym w Tarnowie – 24 osoby, natomiast 11 osób brało udział w konsultacjach w Woli Rzędzińskiej (ryc. 2).

Jednym z podstawowych elementów ankiety było rozpoznanie źródła informacji o przeprowadzanych spotkaniach oraz czy osoby zainteresowane miały szansę dowiedzieć się o nich w odpowiednim czasie. Jest to niezbędny warunek w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach z udziałem społeczeństwa. Każda informacja musi być przedstawiona odpowiednio wcześniej, aby zainteresowani mogli zapoznać się z ogólną tematyką dotyczącą przedsięwzięcia. Większość ankietowanych dowiedziała się o spotkaniu 2–3 dni przed planowanym terminem (ryc. 3).

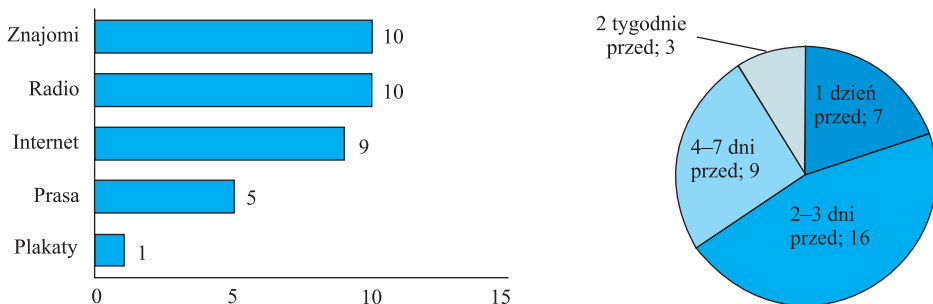
Ryc. 1. Struktura respondentów według wieku i płci

Fig. 1. The structure of respondents according to age and sex

Ryc. 2. Struktura respondentów według miejsca zamieszkania

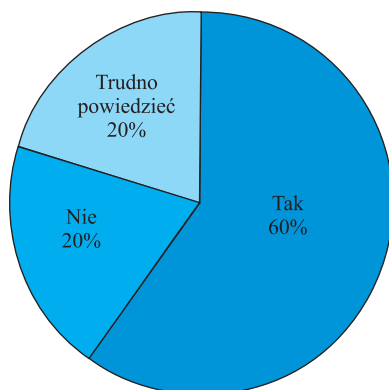
Fig. 2. The structure of respondents according to place of residence

Ryc. 3. Struktura ilościowa według źródła i terminu informacji o spotkaniu

Fig. 3. The quantitative structure according to source and date information about the meeting

Duża liczba pytań w ankiecie dotyczyła zakresu merytorycznego spotkania, gdyż w prawidłowo prowadzonych konsultacjach uczestnicy powinni otrzymywać jak najwięcej informacji związanych z daną inwestycją. Chodzi przede wszystkim o przedstawienie procedury, cel przedsięwzięcia, jego oddziaływanie na środowisko, rozwiązania alternatywne, aspekty ekonomiczne. Należy pamiętać o różnym poziomie wiedzy mieszkańców, co może być przyczyną różnorodnego odbioru poszczególnych informacji. Według wyników ankiety, oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko zostało w pełni przedstawione, gdyż za pozytywną odpowiedź opowiedziało się ponad 94% respondentów. Wykres zamieszczony poniżej przedstawia ogólny pogląd na temat otrzymania oczekiwanych informacji (ryc. 4).

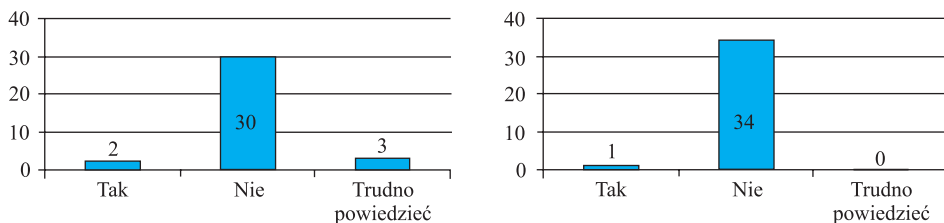

Ryc. 4. Struktura odpowiedzi dotyczących otrzymania oczekiwanych informacji
Fig. 4. The structure of answers on the expected receipt of information

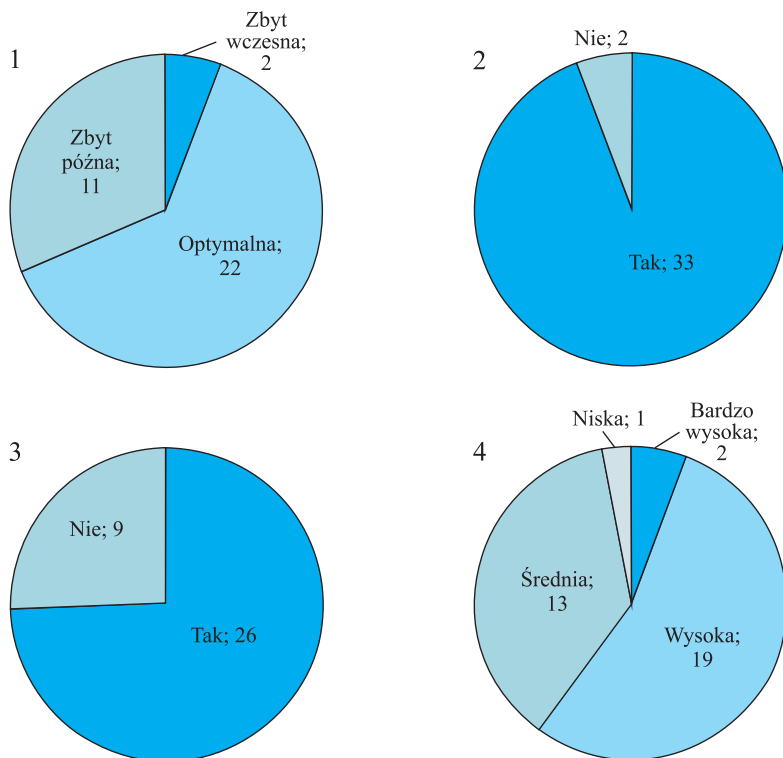
Ważne jest także stosowanie przez organizatorów spotkania języka niespecjalistycznego, ponieważ niebezpiecznym zjawiskiem może być brak zrozumienia aspektów technicznych inwestycji, co skutkuje frustracją i pretensjami kierowanymi w stronę urzędników i inwestorów. W przypadku analizowanej inwestycji większość, bo aż 27 osób stwierdziło, że informacje były przekazywane w sposób jasny i w pełni zrozumiały. Dla sześciu osób poziom okazał się zbyt wysoki.

Istotnym aspektem powinna być suwerenność każdej ze stron biorących udział w spotkaniu. Ograniczenie zależności pomiędzy stronami zapewnia brak powiązań politycznych i ekonomicznych. Respondenci w większości uznali, że spotkania prowadzone były obiektywnie, a sami nie byli poddawani presji osób trzecich (ryc. 5).

Kolejnymi istotnymi elementami konsultacji są czas i miejsce przeprowadzanych spotkań z zainteresowanymi. Pora spotkania jest o tyle istotna, że źle wyznaczona może być czynnikiem ograniczającym liczbę uczestników, np. z powodu konieczności zwolnienia się z pracy. Charakterystycznymi cechami powinny być także powszechna dostępność i dobre połączenia komunikacyjne, aby każdy bez większych problemów mógł dotrzeć na miejsce. W celu uniknięcia społecznych wykluczeń ważne jest przystosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych. Podczas spotkania ważna jest także akustyka sali, odpowiednie nagłośnienie oraz jej przestronność. Zagwarantowanie wszystkich powyższych aspektów pozwala na ukazanie mieszkańcom, jak ważny dla organizatorów jest dialog społeczny (ryc. 6).

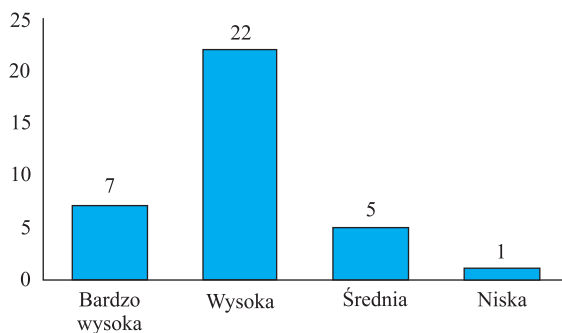

Ryc. 5. Struktura odpowiedzi dotyczących faworyzowania stron oraz stosowania presji
 Fig. 5. The structure of answers on favoritism and the use of pressure

Ryc. 6. Struktura odpowiedzi dotyczących: 1) pory spotkania, 2) dostępności komunikacyjnej, 3) przestronności sali, 4) akustyki sali
 Fig. 6. The structure of answers on: 1) the meeting date, 2) the availability of communication, 3) spaciousness room, 4) the room acoustics

Ostatnie pytania ankiety dotyczyły opinii uczestników na temat jakości spotkania. Około 77% respondentów zadeklarowało pełne zadowolenie z tego etapu konsultacji. Należy jednak podkreślić, że błędem jest brak przekazania uczestnikom raportu podsumowującego spotkanie w ramach prowadzonych konsultacji, zawierającego najważniejsze wnioski i zalecenia, które mogłyby być zastosowane w przyszłości (ryc. 7).

Ryc. 7. Jakość spotkania według respondentów

Fig. 7. The quality of the meeting according to respondents

Podczas wykonywania badań ankietowych w niektórych przypadkach przeprowadzony został również wywiad z uczestnikami spotkań. Opinie respondentów były pozytywne. Wielu mieszkańców charakteryzowało się dużą dociekliwością i zadawało wiele pytań, między innymi o ruch pojazdów czy też o emisję do atmosfery szkodliwych substancji. Były też osoby, które z założenia nastawiły się negatywnie i nie przyjmowały żadnych naukowych argumentów dotyczących inwestycji. Ankietowani stwierdzili, że wśród uczestników panował sceptycyzm przed nowym, nieznanym przedsięwzięciem, zrozumieli jednak, że zakład termicznego przekształcania odpadów komunalnych jest dużo lepszym rozwiązaniem, bardziej chroniącym środowisko, niż składowisko odpadów [Giża 2015].

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

W niniejszej pracy przedstawiono analizę i ocenę realizacji konsultacji społecznych przeprowadzonych w postępowaniu administracyjnym w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia dotyczącego budowy zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych w Tarnowie. W celu uzyskania najbardziej obiektywnych informacji dotyczących spotkań z osobami zainteresowanymi, przede wszystkim z mieszkańcami terenów zlokalizowanych w pobliżu planowanej inwestycji, stworzono ankietę ewaluacyjną oraz przeprowadzono wywiad terenowy. Wyniki badań pozwoliły na uzyskanie jednoznacznych odpowiedzi na temat ocenianych konsultacji społecznych.

Cel pracy został w pełni zrealizowany. Hipoteza badawcza znalazła potwierdzenie, gdyż w ogólnym zakresie konsultacje społeczne przeprowadzono w sposób prawidłowy, chociaż nie uniknięto kilku błędów.

Mieszkańcy w większości przypadków pozytywnie oceniali prowadzone konsultacje społeczne, argumentując ten fakt między innymi pełnym przedstawieniem różnych aspektów planowanego przedsięwzięcia – prawnych, ekonomicznych, gospodarczych oraz środowiskowych. Według nich ogromną zaletą było sprawiedliwe traktowanie osób biorących udział w spotkaniach, niezależnie od tego, jakie stanowisko zajmowali w danej sprawie.

W toku konsultacji społecznych nie uniknięto błędów. Jednym z podstawowych źródeł, z jakich obywatele dowiadują się o różnego rodzaju spotkaniach, akcjach, działaniach, są ogólnie pojęte media. W analizowanym przypadku większość respondentów zbyt późno dowiedziała się o prowadzonych konsultacjach. Dużym błędem był również brak raportu podsumowującego, w którym powinny być zawarte informacje dotyczące przebiegu spotkania oraz wnioski pozwalające na zwiększanie poziomu debat z udziałem społeczeństwa w przyszłości.

W pracy Zychowicza [2011] określono kilkanaście warunków, które powinny być spełnione w celu prawidłowego i efektywnego przebiegu procesu konsultacyjnego. W oparciu o te normy oceniono konsultacje społeczne przeprowadzone w ramach planowanej inwestycji.

1. Działanie dla dobra publicznego – według tej zasady konsultacje powinny wyrażać interes publiczny bez faworyzowania jakiegokolwiek strony. Przebieg procesu w Tarnowie spełnił oczekiwane rezultaty, gdyż uczestniczyło w nim bardzo wiele osób należących do różnych grup społecznych. Byli to przede wszystkim mieszkańcy, a wśród nich urzędnicy czy też nauczyciele tarnowskich szkół.
2. Zasada pomocniczości – oznacza, iż dany organ rządowy powinien podejmować zadania, których nie jest w stanie efektywnie przeprowadzić szczebel niższy. W przypadku konsultacji społecznych oznacza to, że jeśli mieszkańcy najlepiej znają swoje problemy i potrzeby, powinni mieć możliwość brania czynnego udziału w podejmowaniu decyzji. Zasada ta została zrealizowana, obywatele zostali włączeni w proces decyzyjny dotyczący wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Organ władzy samorządowej zorganizował rozprawę administracyjną otwartą dla społeczeństwa.
3. Jawność i dostępność informacji – od początkowych etapów należy przekazywać do publicznej wiadomości wszelkie informacje dotyczące procesu przy pomocy różnorodnych nośników. Zarówno media lokalne, jak i Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miasta Tarnowa spełniły swoje zadania. Jedynym błędem w przypadku źródeł medialnych w kilku przypadkach było zbyt późne publikowanie pewnych informacji.
4. Szeroki dostęp – do procesu należy włączyć jak najszerszą grupę odbiorców. Konsultacje składały się z szeregu spotkań, w których licznie uczestniczyli obywatele. Oprócz 5 spotkań informacyjnych dla mieszkańców odbywały się również spotkania dla urzędników samorządowych z czterech powiatów: tarnowskiego, dąbrowskiego, brzeskiego oraz bocheńskiego. Dla starszego pokolenia zorganizowano spotkanie w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku, natomiast dla nauczycieli uruchomiono warsztaty służące lepszemu zrozumieniu istoty gospodarki odpadami oraz ich termicznego utylizowania. Postępowanie w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach umożliwia także uczestnictwo organizacji ekologicznej jako strony postępowania. Na rozprawie administracyjnej swoje uwagi do raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko złożyła jedna z tarnowskich organizacji ekologicznych.
5. Wieloetapowość – na każdym etapie konsultacji należy zapewnić możliwość udziału wszystkim zainteresowanym. Błędem jest konsultowanie tylko ostatecznego kształtu projektu. W analizowanym przypadku zainteresowani mieli zapewnioną możliwość uczestniczenia w procesie konsultacji od jego początku.

6. Obiektywizm i profesjonalizm – wszelkie działania i decyzje powinny być podejmowane w oparciu o względy czysto merytoryczne. Spotkania były przeprowadzane m.in. przez wykształconych specjalistów, którzy w precyzyjny sposób przekazywali informacje dotyczące inwestycji.
7. Przejrzystość – wszelkie aspekty konsultacji powinny być jasno przedstawione, tak aby zainteresowany, który bierze udział w procesie, mógł zrozumieć każdy szczegół. Ankieta oraz wywiad terenowy pokazały, że obywatele nie mieli problemu ze zrozumieniem przedstawianych informacji, gdyż prowadzący posługiwali się językiem niespecjalistycznym i wyjaśniali wszystkie wątpliwe kwestie.
8. Dostateczne ramy czasowe – powinny być określone w taki sposób, aby każdy zainteresowany mógł wziąć udział w konsultacjach. Niezbędnym warunkiem jest także podanie do publicznej wiadomości terminów rozpoczęcia spotkań. Spotkania organizowano w godzinach, które pozwoliły obywatelom wziąć w nich czynny udział. Jedynie przeprowadzenie rozprawy administracyjnej w Urzędzie Miasta Tarnowa w dniu 30 sierpnia o godzinie 12 spowodowało, że na spotkaniu pojawiło się niewiele osób, co zmniejszyło efektywność całego procesu.
9. Miejsce konsultacji – powinno spełnić wszystkie warunki ogólnej dostępności z uwzględnieniem dojazdu, parkingu, odpowiedniej charakterystyki pomieszczeń. Spotkania organizowane były w miejscach, gdzie można było dotrzeć komunikacją miejską, a pomieszczenia posiadały wystarczającą powierzchnię.
10. Monitoring i ewaluacja – konsultacje powinny zostać poddane ocenie, aby można było skontrolować osiągnięte cele w porównaniu z założonymi. Dzięki uzyskanym wnioskom można w przyszłości ulepszać proces, eliminując napotykaną w nim błędy. W analizowanym przypadku nie została przeprowadzona ewaluacja.

Podsumowując, można stwierdzić, że:

- Konsultacje społeczne zostały w większości pozytywnie ocenione przez mieszkańców. Ustalenie występujących w nich błędów pozwoli na skuteczną poprawę i zwiększenie poziomu procedury z udziałem społeczeństwa w przyszłości.
- Z powodu braku w Polsce tradycyjnych, właściwych wzorców konsultacji społecznych niezwykle ważne jest podejmowanie działań mających na celu uregulowanie zasad prawidłowego udziału społeczeństwa w procedurze OOS.
- Istotnym aspektem jest jak najczęstsze prowadzenie oceny jakości konsultacji społecznych, co pozwoli na wyciągnięcie dalekosiężnych wniosków oraz wskazywanie dobrych praktyk dla przyszłych organizatorów spotkań z udziałem społeczeństw.
- Aby proces konsultacji społecznych był jak najbardziej efektywny, należy prowadzić szeroką kampanię edukacyjną oraz zwiększać świadomość ekologiczną wśród mieszkańców, którzy często nie biorą udziału w spotkaniach ze względu na brak zrozumienia danego problemu.

PIŚMIENNICTWO

- Długosz, D., Wygnański, J., (2005). Obywatele współdecydują, przewodnik po partycypacji społecznej. Stowarzyszenie na Rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych, Warszawa.
- Dyrektywa Rady z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne, z późn. zm. 85/337/EWG.

- Ciechelska, A. (2009). Oceny oddziaływania jako narzędzie realizacji zrównoważonego rozwoju. Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok.
- Florkiewicz, E., Kawicki, A. (2009). Postępowania administracyjne w sprawach określonych ustawą UOOS z dnia 3 października 2008 r. Zesz. Metodologiczne GDOŚ, Warszawa.
- Frewer, L., Rowe, G. (2000). Public participation methods. A Framework for evaluation. Science, Technology & Human Values, Vol. 25 No. 1, Winter. Sage Publications Inc.
- Gawrońska, G., Policht-Latawiec, A. (2014). Ocena procedury wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach z udziałem społeczeństwa. Acta Sci. Pol., Formatio Circumietus 13(1), 31–44.
- Giża, K. (2015). Analiza jakości konsultacji społecznych w procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Praca dyplomowa wykonana w Katedrze Melioracji i Kształtowania Środowiska Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie pod kier. dr inż. Grażyny Gawrońskiej (maszynopis).
- Gramberger, M. (2001). Citizens as Partners. OECD, Paryż.
- Konwencja z Aarhus z dnia 25 czerwca 1998 r. o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska. Dz.U. 2003 nr 78, poz. 706.
- Niedośpiał, J., Pietras, K. (2010). Opinie mieszkańców i urzędników na temat konsultacji społecznych w Krakowie. Fundacja Instytutu Myśli Obywatelskiej im. Stańczyka, Kraków.
- Olech, A. (red.) (2011). Partycypacja publiczna. O uczestnictwie obywateli w życiu wspólnoty lokalnej. Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.
- Polskie Towarzystwo Socjologiczne (2011). Raport końcowy projektu „Ewaluacja konsultacji społecznych realizowanych przy budowie elektrowni wiatrowych w Polsce”.
- Pilch, T. 1998. Zasady badań pedagogicznych. ŻAK. Warszawa.
- Raport o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia dla projektu: „Budowa zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych dla rejonu Tarnowa”, 2012. SOCOTEC Polska Sp. z o.o., Tarnów.
- Tchórzewski, P. Agencja Rozwoju Pomorza. Ocena oddziaływania na środowisko w procesie inwestycyjnym, <http://slideplayer.pl/slide/58428/#> (dostęp: 31.05.2015).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, z późn. zm., tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 145.
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, z późn. zm. Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227.
- Wiśniewska, M. (red.) (2007). Jakość konsultacji społecznych w Polsce. WWF Polska, Warszawa.
- Wojciuk, A. (2012). Praktyka konsultacji społecznych w pracy administracji publicznej. Krajowa Szkoła Administracji Publicznej, Warszawa
- Zawistowska-Sadowska, A. (red.) (2014). Ewaluacja procesów partycypacyjnych i konsultacji społecznych. Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych, Białystok.
- Zychowicz, Z. (red.) (2011). Przeprowadzanie konsultacji społecznych w samorządzie. Instytut Rozwoju Regionalnego, Szczecin.

ANALYSIS AND EVALUATION THE QUALITY OF PUBLIC CONSULTATION ON THE EXAMPLE OF INCINERATION PLANT FOR MUNICIPAL WASTE IN TARNOW REGION

Abstract. The subject of the study was analysis the quality of public consultation for the environmental impact assesment on the example of incineration plant for municipal waste in Tarnow region. The purpose of study was to examine the public and verify each stage of public consultation. All of these elements were confronted with generally accepted

legal conditions and standards. Public opinion polls, which took place in Tarnów and Wola Rzędzińska were carried out on the basis of a questionnaire consisting of 29 questions. For answers, were used two methods: Paper and Pencil Interview and Computer-Assisted Web Interviewing. Moreover, there were carried out local interview which allowed to obtain general information about the meetings with residents. There were received 35 answers from citizens. Research results allowed to characterize the public consultation and assess their quality. More generally, citizens had a positive view about meetings, but specified a number of errors. The evaluation process of public consultation is necessary in order to receive conclusions and recommendations.

Key words: assessment of the environmental impact, the evaluation process of public consultation

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 15.06.2016

Do cytowań – For citation: Gawrońska, G., Giża, K. (2016). Analiza i ocena jakości konsultacji społecznych na przykładzie budowy zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych w tarnowie. *Acta Sci. Pol., Formatio Circumiectus*, 15(2), 65–81.